

JEDAN „DIZAJN” LEKCIJE ZA DVA JEZIKA

Ninočka Truck-Biljan *

Osnovna škola Janka Leskovara, Pregrada

Ovaj rad razmatra primjenjivost komunikativnog pristupa, kao i lekcije koja je isplanirana i pripremljena tako da rezultira zadatkom (osoban slobodniji prijevod engleskog izvornika: “*task – based lesson design*”, tipa lekcije koja se koristi uglavnom u nastavi engleskog jezika), u nastavi engleskog i njemačkog jezika u osnovnoj školi. Svrha ove praktične primjene u razredu jest podijeliti ideje i iskustva s kolegama učiteljima stranih jezika. Problemi koji se javljaju tijekom obrade lekcije, kao i rezultat ovog „pokusa”, konačno dovode do analize i zaključka. Na početku se prikazuje kratak pregled sadašnje situacije u poučavanju engleskoga jezika, kao i u razmišljanju i praksi. Drugi dio objašnjava situaciju u školi u kojoj se provodi praktična primjena, te gradi svojevrsni most između teorije i prakse. Zatim se opisuju i izvode dvije lekcije, i to u njemačkom i u engleskom razredu, s djecom koja uče oba jezika u redovnom i izbornom programu.

Ključne riječi:

komunikativni pristup, lekcija planirana tako da rezultira zadatkom, zadatak

■ NEŠTO NOVO, NEŠTO STARO

Život je neprestano ponavljanje. Svaki dan donosi nešto novo samo da bismo otkrili da su te situacije već poznate i otkrivene. Činjenica da nam se sviđaju nove ideje, ne znači da bismo trebali prekinuti s prošlim iskustvima. Valja se osvrnuti i prihvatiti ono što je bilo dobro. Isto se događa kada govorimo o različitim metodologijama u procesu učenja.

Putujući kroz vrijeme s bihevioristima (Pavlov i Skinner), strukturalnom lingvistikom (Bloomfield), transformacijskom generativnom gramatikom (Chomsky), razvojem audiolingvizma i mnogih drugih ideja, primaknuli smo se vratima novoga milenija. Danas govorimo o suvremenom načinu poučavanja engleskoga jezika, razmišljanju i praksi koja se naziva „komunikativni pristup”. Nov pristup, koji se počeo pojavljivati 70-ih i 80-ih godina, izazvao je veliko zanimanje među učiteljima stranih jezika. Rad Hymesa donio je mnoge promjene i smatran je revolucionarnim. Danas ta metodo-

logija ne izaziva samo zanimanje, nego je već postala ortodoksna, te kao takva podložna kritikama i promjenama. Suvremena metodologija je eklektična (sve ideje su komplementarne), ali s vrlo jasnim naglaskom na komunikaciji.

Slobodno možemo reći da je trenutačno sve moguće, samo ako uspješno održavamo ravnotežu između naglaska na formi, sadržaju i komunikaciji. Tradicionalne metode nastale na temelju biheviorizma, kao što su “*drill*”, uježbavanje određenih oblika itd., mogu biti itekako korisne, zato što oblikuju dobre temelje. Također moramo spomenuti promjenu koja se dogodila u promatranju jezika kao znanja prema promatranju jezika u uporabi. Nove metode, koje se temelje na kognitivizmu (mentalizmu) – kao što su rješavanje problema, *role-play*, simulacija, projekt... mogu kreirati gornje slojeve ili „prihvaćanje potencijala” (prema stručnom predavanju A. Watersa, direktora IELE – *Institute for English Language Education* – Instituta za učenje engleskog jezika

pri sveučilištu Lancaster). Ipak, trebalo bi uvijek biti mjesta za kontroliranu prezentaciju ili „fino podešen unos informacija” (osobni slobodniji prijevod engleskog izvornika *finely-tuned input*, prema Harmer, 1991). U početku svatko treba vođenje, objašnjenje i pomoć, tako da bi postupno postao slobodan i zaista neovisan u procesu učenja. Ne možemo kreirati slobodu ni iz čega, isto kao što ne možemo kreirati komunikativnu kompetenciju bez prethodno pažljivo planiranih pretkomunikativnih aktivnosti. Ipak, trebali bismo uvijek stavljati naglasak na komunikaciju, ne na savršenstvo oblika. Očito je kako stare ideje još uvijek imaju vrijednosti, no trebali bismo ih prihvaćati isto kao i nove ideje – svjesno i oprezno, oblikujući svojevrsnu sintezu.

IZAZOV UČITELJSKOG ZVANJA

Kada koristimo zamjenicu „mi”, govorimo o pravim učiteljima, ne o teoretičarima. Učitelj je jedini koji je upoznat sa stvarnom situacijom i jedini koji odlučuje koje metode će rabiti i kada. Lekcija je dobro uravnotežena mješavina različitih pažljivo (prethodno) planiranih ili (prethodno) oblikovanih zadataka. No, budući da uvijek postoji taj element nepredvidljivosti, učitelj ima mogućnost odluke u svakom trenutku lekcije. Znamo i previše dobro da različiti učenici oblikuju različite situacije. Život je višestruki izbor. Već je rečeno da se dobar učitelj treba prilagođavati da bi kreirao „komunikativni rezultat”. Npr. William Littlewood drugačije prikazuje ulogu učitelja. Učitelj je „izvor vođenja i pomoći, onaj tko nema izravnu ulogu u aktivnosti, onaj tko započinje aktivnost ali se mnogo u nju ne miješa, osim kao promatrač ili komunikator” (osobni slobodniji prijevod engleskog izvornika, Littlewood, 1981:19). Moderni bi učitelj trebao tražiti ideje od svojih učenika i slušati ih. Koja su još imena za učitelja spomenuta u različitim teoretskim djelima? Spomenut ćemo samo nekoliko: učitelj je onaj tko olakšava učenje (*facilitator of learning*), onaj tko ima opći pregled situacije (*general overseer*), razredni menadžer (*classroom manager*), jezični instruktor

(*language instructor*), konzultant ili savjetnik za vrijeme nezavisnih aktivnosti (*consultant or advisor during independent activities*), te komunikator koji stimulira (*communicator who stimulates*) (Littlewood, 1981).

Zadatak učitelja jest da sve što čini inače, čini na još kreativniji i komunikativniji način. Ovo se odnosi na govorne ali i na pisane aktivnosti. Koje su svrhe komunikativnih aktivnosti? One:

- osiguravaju praksu koja se temelji na cjelovitom zadatku (*whole – task practice*),
- poboljšavaju i dobro iskorištavaju motivaciju,
- dopuštaju prirodno učenje i kreiraju kontekst koji podupire učenje (Littlewood, 1981).

Harmer predlaže kriterije za evaluaciju razrednih aktivnosti (Harmer, 1982). Prema tom autoru, trebamo se o razrednim aktivnostima zapitati sljedeće:

- Imaju li komunikativnu svrhu i kreiraju li neku vrstu praznine (tzv. *gap*)?
- Razvijaju li želju za komunikacijom?
- Stavljaju li veći naglasak na sadržaj, nego na formu?
- Osjećaju li se učenici slobodnima za improviziranje?
- Treba li učitelj intervenirati i ispravljati?
- Jesu li materijali kontrolirani?

BUDIMO KREATIVNI I AKTIVNI! MOTIVIRAJMO!

Učenici su zaista skriven izvor mnogih ideja i materijala. Sve što oni tijekom nastave ili u obliku domaće zadaće učine, može se iskoristiti za isti ili neki drugi razred. Pisani tekstovi postaju komunikativniji ako učenicima dopustite da kreiraju zadatke za druge učenike koji će poslije raspravljati o njima ili ih rješavati. Takav način rada motivira učenike. Učitelj bi naravno morao razvijati ozračje povjerenja i

poticati zanimanje svojih učenika izazivajući ih da budu aktivni i sudjeluju u nastavi. Učitelj bi također trebao kreirati praznine (*gaps*) – ne treba se pitati za poznate ili očite stvari! Zanimanje učenika također se može probuditi postavljanjem jasnih ciljeva i uporabom posebnog načina planiranja lekcije. Taj se način naziva *“task – based lesson design”*, što je u slobodnijem prijevodu „lekcija, odnosno sat koji je isplaniran i pripremljen tako da rezultira zadatkom“. Ovo je samo jedan od modernijih načina pripremanja lekcija, koji učitelju mogu pomoći da procijeni, prilagodi, te, ako je to potrebno, sam priredi ili načini materijale potrebne za lekciju. Prema osobnom iskustvu Terryja Braya (mentora i predavača pri Institutu za poučavanje engleskog jezika na sveučilištu Lancaster), zadatak je kreativan *„kada ne predstavlja puko ponavljanje ili izravan odgovor na tekst, nego uključuje transfer na različitu, no ipak nekako srodnu situaciju. Zadatak je također personaliziran, te komunikativno orijentiran – što znači da ima publiku i komunikativnu svrhu. On je također interaktivan i treba osigurati razuman izazov, dakle tražiti više – ali ne ono što učenik ne može pružiti.“*

Način na koji se uči i poučava u razredu trebao bi biti samo poticaj da se nastavi stalno učenje i izvan razreda. Učitelji mogu sve dati svojim učenicima, mogu im pokazati kako učiti, ali nikada ne mogu učiti umjesto njih. Proces poučavanja i učenja još je uvijek golem prostor koji treba istražiti.

SITUACIJA U ŠKOLAMA

Iznimno je važno odabrati prave smjernice u svakom istraživanju. U ovom konkretnom slučaju vodili smo se komunikativnim pristupom, te planiranjem i pripremanjem lekcije tako da rezultira zadatkom.

Kada govorimo o uspoređivanju dvaju jezika, često možemo čuti kako se neki jezik opisuje kao lagan ili težak. Treba samo spomenuti njemački jezik, i mnogi će se ljudi kiselo nasmiješiti uz tvrdnju da je taj jezik vrlo težak i kompliciran. Nasuprot tome, engleski jezik

obično se povezuje s riječima kao što su: lako se nauči, jednostavan je i popularan. Ipak, engleski i njemački jezik se obično poučavaju kao redovni i izborni strani jezik na mnogim školama u Hrvatskoj, jer se oba jezika smatraju gotovo jednako važnima. Zbog orijentacije prema turizmu i međunarodnoj trgovini, u mnogim školama se učenicima nude tri mogućnosti: samo engleski, samo njemački ili oba jezika, kao redovni i izborni strani jezik. Engleski je obično zastupljen u redovnoj nastavi, dok se njemački nudi kao izborni predmet. U nekim školama (osnovnim i srednjim) oba jezika egzistiraju paralelno, tj. isti učenici uče oba jezika, koji predaju isti učitelji, ako su profesori engleskog i njemačkog jezika. U ovakvoj situaciji postavlja se pitanje o uspješnosti primjene komunikativnog pristupa u nastavi obaju jezika.

PRIMJENA: PLANIRANJE LEKCIJE

Glavna tema ovog rada jest mogućnost primjene modernog oblika lekcije u nastavi njemačkog i engleskog jezika. Poučavanje i učenje obaju jezika istodobno može se smatrati samo velikom prednošću, zbog mogućnosti primjene istih metoda i tehnika.

U **središtu** konkretnog istraživanja bio je peti razred osnovne škole, koji uči njemački u redovnom i engleski u izbornom programu. U trenutku istraživanja radilo se o drugoj godini učenja oba jezika. Jedina razlika bila je u satnici – tri sata na tjedan njemačkog i dva sata engleskog jezika. Da bi se napravila bolja usporedba, odabrana je tema – „piknik“. Na ovaj način bilo je moguće koncentrirati se na istu dobnu skupinu, istu temu lekcije, na sličan zadatak, te je bilo lakše usporediti napredovanje i rezultate rada. Tijekom obrade lekcije korišteni su udžbenici *“Deutsch? Super! 2”* (Salopek i sur., 1997), te *“English in grade 5”*, udžbenik engleskog jezika za 5. razred osnovne škole, početno učenje (Jagatić, 1997), kao i pripadajuće radne bilježnice.

Prvi korak je bio odabir teme koja je zanimljiva učenicima, a može se predstaviti na njemačkom i engleskom jeziku. Prije kreiranja

lekcije treba uzeti u obzir četiri osnovne točke planiranja lekcije koja rezultira u zadatku:

1. unos podataka (*Input*)
2. usredotočenost na sadržaj (*Content focus*)
3. usredotočenost na jezik (*Language focus*)
4. zadatak (*Task*)

Zadatak se u planiranju odabire kao komunikativni cilj koji natkriljuje sve aktivnosti. On utječe na razvoj strategija, odabiranje podzadataka i održavanje ravnoteže između usredotočenosti na sadržaj i usredotočenosti na jezik. Mnogo novih udžbenika za učenje engleskog i njemačkog jezika, koje su napisali domaći autori, već imaju zadatke koji upravo sami izranjaju iz ponuđenih tekstova, iako nisu posebno istaknuti. Ali, da bismo načinili bolju usporedbu, neznatno smo promijenili redoslijed lekcija, pa i same lekcije. Kada učitelj želi primijeniti ovako oblikovanu lekciju u svom radu, trebao bi, naravno, voditi računa o planu i programu. Moguće je prilagoditi unos informacija – bilo da se radi o uvodnom tekstu, šali, dijalogu ili slici – imajući pritom na umu interes učenika, te koristiti ponuđeni i izmijenjeni unos informacija na mnogo kreativniji način ako i kada je to potrebno, a istodobno ostati unutar godišnjeg plana i programa.

Jednom kada se izabere i postavi cilj, učitelj može napraviti plan lekcije. Ova konkretna njemačka i engleska lekcija podijeljena je u sedam faza:

1. aktivnosti prije unosa informacija (*Pre-input*)
2. unos informacija (*Input*)
3. usredotočenost na sadržaj (*Content focus*)
4. usredotočenost na jezik (*Language focus*)
5. zadatak (*Task*)
6. aktivnosti koje slijede zadatak (*Follow-up activities*)
7. analiza (*Analysis*)

1. Aktivnosti prije unosa informacija mogu se nazvati još i faza zagrijavanja. Ona uvodi učenike u temu u obliku razgovora, pitanja, igara pogađanja, provjere vokabulara, ponavljanja i slično.
2. Unos informacija nam zapravo nudi model za zadatak s riječima koje se na njega odnose, korisnim frazama i jezičnim sadržajem. On može biti predstavljen kao aktivnost slušanja ili čitanja i jako je važan, jer zajedno s nekim aktivnostima za zagrijavanje oblikuje uvod u lekciju i utječe na razvoj učenikova stava o lekciji. On bi trebao motivirati učenike da se uključe u vožnju kroz proces učenja. Tekstovi koji se spominju u ovom radu odabrani su iz redovnih udžbenika za učenje njemačkog i engleskog jezika, "*Das Picknick*" i "*A Picnic*".
3. Usredotočenost na sadržaj pretpostavlja razumijevanje, korištenje vokabulara, pravilno postupanje s riječima i idejama. U konkretnoj razrednoj situaciji ova je faza ostvarena u obliku vježbi točno/netočno, *cloze-testova* (tip testova u kojima je izostavljena svaka n-ta riječ), izrezanog teksta i slično.
4. Usredotočenost na jezik znači otkrivanje pravila i nudi uvid u mehanički rad našeg jezičnog vozila. Ova faza dopušta bliži pogled na neke od značajki koje se pojavljuju u pred-inputu, inputu, te aktivnostima koje se temelje na sadržaju. U nastavi njemačkoga jezika ovdje se konkretno radilo o uvođenju glagola "*wollen*" (željeti, htjeti), a na satovima engleskog jezika o usustavljanju *Wh-questions* (pitanja s upitnom riječju). Prethodno je trebalo provjeriti je li jezik, koji se rabi tijekom lekcije, prilagođen učenikovu razumijevanju. U petom razredu učitelj još uvijek treba kontrolirati materijal, te održavati pregled nad jezikom koji učenici koriste. U engleskoj lekciji je ova faza obuhvatila i uvođenje novog vokabulara.

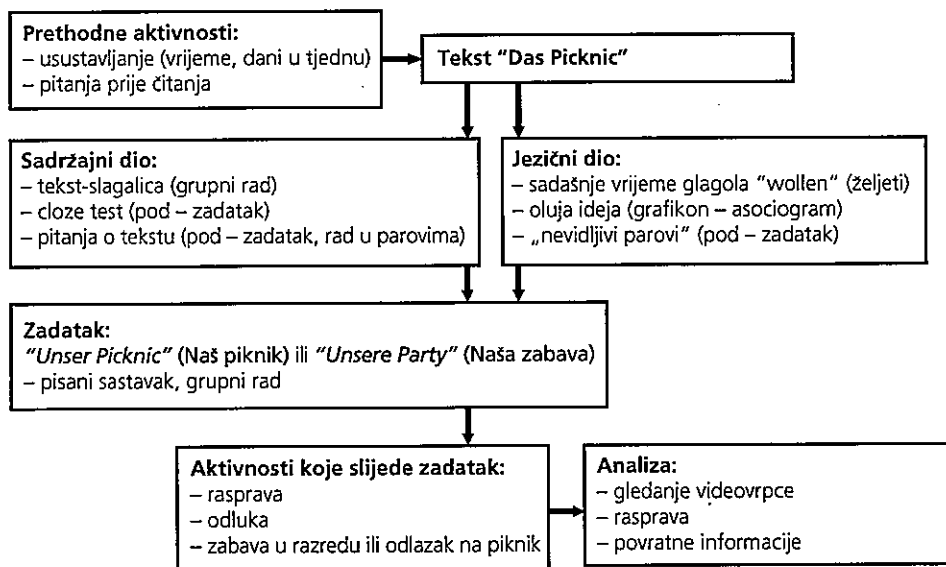

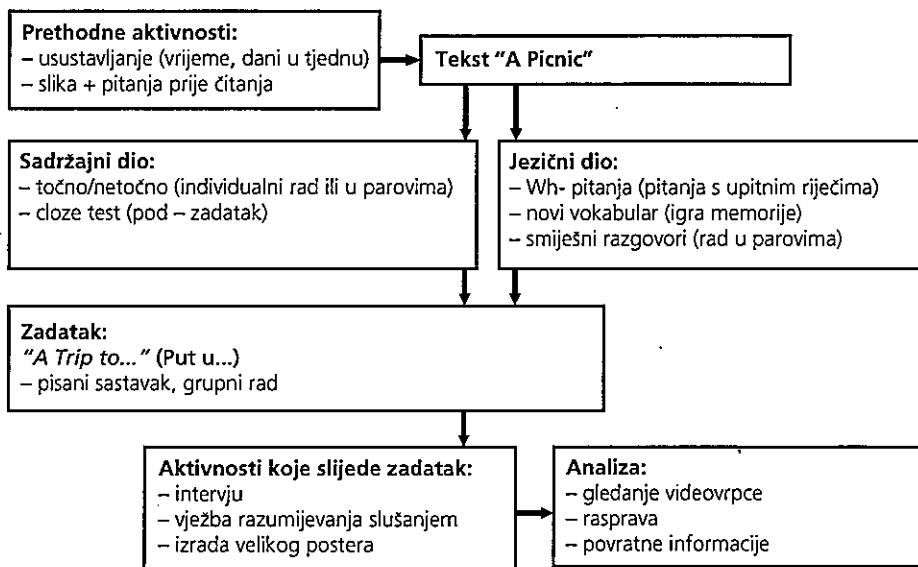
5. **Zadatak** oblikuje jezgru ove dvije lekcije, predstavljajući sveobuhvatni komunikativni cilj. Nakon davanja uputa, planiranja i izrade zadatka, učenici su trebali prezentirati završeni zadatak. Na satovima njemačkog jezika zadatak je bio planirati piknik ili zabavu. Na satovima engleskog jezika radilo se o planiranju zamišljenog putovanja. Oba zadatka bila su planirana kao grupni rad ili rad u parovima i to u pisanom obliku. Za vrijeme faze izrade i prezentacije zadatka eventualne su pogreške bile tolerirane.
6. **Aktivnosti koje slijede** bile su planirane, ali ne i strogo određene prije prave realizacije lekcije. Iz prethodnog praktičnog iskustva, očekivane su reakcije učenika koje će utjecati na konačni ishod.
7. **Analiza** – Ovaj okvir završava gledanjem videovrpce te raspravom s odabranom sku-

pinom učenika. Proces obje lekcije zabilježen je videokamerom. Videozapis je bio dobra povratna informacija učitelju, ali i učenicima koji su sami uvidjeli što još trebaju ponoviti, uvježbati ili popraviti. Materijali koji su proistekli iz lekcije poslije se mogu rabiti na više načina – vrpca se može koristiti za unos informacija u paralelnom razredu, pisane ili govorne izvedbe zadatka moguće je zamijeniti – tako da pisani tekst postane poticaj za više usmenih aktivnosti i obrnuto.

■ „PRAVA STVAR”

Grafički prikazi pokazuju kako su nastavne jedinice bile organizirane. Vidljivo je da su obje lekcije planirane na podjednak način. Detaljno objašnjenje aktivnosti koje su se provodile u razredu za vrijeme nastave slijedi nakon grafičkih prikaza (u Dodatku).

■ KONAČNA POVROTNA INFORMACIJA

Odabrana je skupina učenika s kojom je obavljen neformalni razgovor o obje lekcije. Učenici su uočili neke pogreške koje su njihovi suučenci napravili – gramatičke pogreške ili pogreške u izgovoru. Primijećena je i pojava transfera, no to se mora prihvatiti kao produktivna pogreška, jer učenici ne otkrivaju jezik od samog početka. U grupi se također razgovaralo o radu u parovima i grupnom radu za vrijeme obrade lekcija. Rad u parovima je učenicima dao dovoljno vremena za pripremanje i više samopouzdanja za kasnije usmeno izražavanje. Kada je spomenut grupni rad, učenici su izjavili kako im se takav rad inače jako sviđa. Istodobno su se požalili na neke učenike koji nisu radili koliko i drugi, no odmah su spremno predložili i rješenje problema: bolji učenici bi mogli pisati, a pasivniji i tiši učenici bi za to vrijeme mogli uvježbavati čitanje, ili bi se aktivnosti u grupi mogle bolje rasporediti. Odgovornost za organizaciju preuzeli bi aktivniji učenici većih organizatorskih sposobnosti. Učenicima su se sviđjeli mini-zadaci, kao što je izrada *cloze testova* ili liste za igru nevidljivih parova, te posebno intervjui.

Novi „istraživački“ način obrade gramatike (glagol *„wollen“* u njemačkom jeziku) prihvaćen je s odobravanjem. Zaključeno je također da su takve i slične aktivnosti unijele živost u obradu lekcije na njemačkom jeziku.

Uporabu kamere za vrijeme obrade lekcija, te kasniju uporabu vrpce za analizu i razgovor, učenici su pozdravili modernim izrazom *„cool“*! Ipak, pojavio se mali osjećaj nelagode pri pregledavanju videozapisa. Tijekom rasprave učenici su i sami zamjećivali situacije koje inače ne bi zamijetili, na primjer pojedince koji su bili posebno aktivni ili pasivni iza učiteljevih leđa. Sama analiza videovrpce potaknula je učenike iz odabrane skupine da se postave kritički prema svome radu, ali i da iznesu prijedloge. Jedan od najzanimljivijih bio je da se videovrpca prikaže na roditeljskom sastanku.

Dobra suradnja učenika tijekom obrade lekcija bila je velika nagrada učitelju i samim učenicima. Oni su sudjelovali u kreiranju nastave dajući prijedloge za određene aktivnosti. Prijedlozi su bili razmotreni s cijelim razredom, te dotjerani. Npr.: puka vježba prepisivanja poslužila je za izradu vježbi za dopunjavanje za paralelni razred, izvješće grupa obogaćeno je uporabom diktafona da bi se poslije snimka

iskoristila za kreiranje vježbe slušanja s razumijevanjem, načinjen je veliki poster, i tako dalje. Zajedničkom odlukom učenika i učitelja ostvaren je zadatak na satu njemačkoga jezika: organizirana je prava zabava. Ostvarenje zadatka vrlo je lijepa i visokomotivirajuća veza učenja u školi s pravim životom.

ZAKLJUČAK

Lekcija koja je planirana i ostvarena tako da se temelji na izradi zadatka pruža vrlo zanimljiv izazov. Budući da većina udžbenika za učenje engleskoga i njemačkog jezika koji se rabe u osnovnim školama još uvijek nemaju eksplicitno navedene zadatke, učitelji bi mogli planirati lekcije tako da, vodeći računa o ravnomjernoj usredotočenosti na sadržajni i jezični dio, ugrade mini-zadatke, kao i glavne zadatke u postojeće lekcije. Međutim, ovaj način kreiranja lekcije ne može se upotrebljavati uvijek. Ako tekst sam po sebi ne sugerira zadatak, ne treba se mučiti i po svaku cijenu ga izmisliti.

U nižim razredima (prva ili druga godina učenja stranoga jezika) bolje je ponuditi učenicima vođene zadatke, a poslije više inzistirati na slobodi nezavisnog rada, koji se temelji na njihovu predznanju. Isto tako, iznimno je važno osigurati dovoljno vježbi jer učenici moraju stalno „reciklirati“ naučeni strani jezik.

Nakon provedenog istraživanja i primjene lekcije koja je isplanirana i pripremljena tako da rezultira u zadatku, pri obradi tematski sličnih lekcija na njemačkom i engleskom jeziku nameće se zaključak da je komunikativnu kompetenciju moguće uspješno postići u nastavi obaju stranih jezika. Komunikativan pristup, zajedno s planiranjem i obradom lekcije koja se temelji na zadatku, stvara opušteniji ugođaj u razredu i djeluje iznimno motivirajuće. Posebno dobri rezultati primjene ovih metoda zamijećeni su u nastavi njemačkoga jezika.

Danas se na tržištu javlja sve više novih udžbenika za učenje engleskoga jezika kao stranog jezika, koje slijede metode lekcije koja je isplanirana i pripremljena tako da rezultira u zadatku. Vrlo dobar primjer jest udžbenik za

srednju školu, *“Cutting Edge” – A practical approach to task – based learning* (Cunningham i Moor, 1998). Sve su lekcije potpuno isplanirane. Učitelj samo mora slijediti redoslijed vježbi, bez ikakvog samostalnog pripremanja i planiranja. Nasuprot tome, učitelji koji se u radu služe udžbenicima za učenje njemačkog jezika u osnovnim školama često se osjećaju zakinutima jer moraju sve lekcije planirati sami, bez stručne pomoći autora (zbog nedostatka priručnika za nastavnike). Situacija se može učiniti pomalo nepravednom: na jednoj strani su udžbenici stranih autora u kojima je sve poslužno „na srebrnom pladnju“, a na drugoj strani su udžbenici domaćih autora koji zahtijevaju aktivan i maštovit pristup učitelja praktičara. No, lekcije koje su prethodno pripremljene do u pojedinosti mogu biti prihvatljive samo kao dobra ideja za strukturiranje lekcije. Učitelji – praktičari znaju da ne postoje dvije iste situacije u pravom životu, da nema istih razreda, ni istih učenika. Ista nastavna jedinica može se obrađivati na različite načine u različitim razredima.

Jednom kada je učitelj upoznat sa strukturom lekcije koja se temelji na zadatku, može je uspješno primjenjivati u nastavi bilo kojega stranog jezika. Svaki učitelj može sam analizirati ponuđen unos informacija (tekst, dijalog, crtež u udžbeniku), odrediti dio koji se odnosi na sadržaj, dio koji se odnosi na jezik, te oblikovati odgovarajući zadatak. Ovaj način planiranja lekcije može se primijeniti na svaki udžbenik i na svaki strani jezik. Učitelj treba prilagodavati i prerađivati ponudene materijale, no, što je možda još važnije, on treba slušati svoje učenike. Samostalno oblikovanje, planiranje i izvedba lekcije koja se temelji na zadatku zahtijeva više vremena, mašte i rada, no komunikativni rezultati opravdavaju uloženi trud.

REFERENCIJE

- Cunningham, S. and Moor, P. (1998). *Cutting Edge – A practical approach to task-based learning*. Longman.
- Harmer, J. (1991). *The Practice of English Language Teaching*. Longman.
- Harmer, J. (1982). What is Communicative? ELTJ 3613.
- Jagatić, M. (1997.) *English in grade 5* (udžbenik engleskog jezika za 5. razred osnovne škole, početno učenje, kao i pripadajuća radna bilježnica). Zagreb: Školska knjiga.
- Littlewood, W. (1981). *Communicative Language Teaching*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Salopek, J., Kruhan, M., Bernardi-Britvec, P. (1997). *Deutsch? Super! 2* (udžbenik i pripadajuća radna bilježnica). Zagreb: Školska knjiga.

Dodatak

Tijek obrade cjeline iz njemačkoga jezika “Das Picknick”

Aktivnosti prije unosa informacija:

1. Razgovor o vremenu, kratko usustavljenje vremenskih uvjeta i dana u tjednu:
 - pantomima (učitelj i učenici)
 - rad u parovima – jedan učenik pantomimom objašnjava kišu, vjetar i slično, a prijatelj pogađa (mini-zadatak ili podzadatak).
2. Pitanja prije čitanja teksta (individualno ili rad u parovima). Učitelj postavlja nekoliko pitanja na koja bi učenici trebali naći odgovore u tekstu. Učenici se mogu savjetovati sa svojim parom.

Unos informacija:

- čitanje teksta (individualni rad, tiho čitanje)
- slušanje modela
- učenici glasno čitaju tekst.

Usredotočenost na sadržaj:

1. Izrezani tekst, tj. „tekst slagalica“ (grupni rad)
 - rad u grupama na slaganju teksta
 - čitanje složenog teksta i provjera točnosti.
2. Test dopunjavanja (*Cloze-test*) – individualni rad – takozvani mini ili podzadatak. Može biti učinjen kao rad u školi ili kao domaća zadaća. Svaki učenik sam mora prepisati tekst tako da izostavi određen broj riječi. Takvi radovi se poslije mogu zamijeniti te rabiti za provjeru razumijevanja ili znanja. Učenici su motivirani za pisanje jer sami izrađuju materijal koji se može na više načina rabiti u nastavi.
3. Pitanja o tekstu (mini-zadatak). Učenici rade u parovima tako da zapisuju pitanja na papiriće. Papiri s pitanjima stavljaju se u košaricu, a učenici poslije izvlače pitanja, čitaju ih naglas, te postavljaju drugom učeniku. Cijela vježba može se načiniti kao natjecanje između dvije grupe.

Usredotočenost na jezik:

1. Uvođenje glagola "*wollen*" (željeti, htjeti) tako da učenici sami otkrivaju gramatička pravila. Učenici prvo rade samostalno, a poslije mogu razgovarati u parovima. O rezultatima vježbi se poslije raspravlja, a pravila se stvaraju s cijelim razredom.

Dodatne vježbe: – Na ploču se mogu postaviti izmiješani papiri s glagolskim oblicima za sva lica na njemačkom i na materinskom jeziku. Učenici se podijele u dvije velike grupe (A i B) i natječu tako da jedni drugima čitaju samo jedan oblik. Učenik iz suprotne grupe mora pronaći prijevod i staviti ga na pravo mjesto. Tako se na ploči na kraju dobije cijela paradigma glagola.

2. Oluja ideja (*Brain storming*) s crtanjem asociograma na ploči. Učenici razmišljaju o stvarima koje bi željeli i trebali ponijeti sa sobom na izlet.
3. Sastavljanje rečenica prema asociogramu (individualni rad, usmena vježba) može se također smatrati mini-zadatkom.
4. Nevidljivi parovi (grupni rad, mini-zadatak). Ideju za ovu aktivnost dali su sami učenici. Pronašli su slike poznatih osoba iz časopisa i novina, izrezali ih te napisali imena na lijevu stranu papira (iz crtaće mape). Na desnu stranu su napisali stvari potrebne za izlet.
5. Igra nevidljivih parova (rad u paru). Ova aktivnost naziva se „razmjenom informacija s ograničenom suradnjom“ (osobni slobodni prijevod engleskog izvornika *sharing information with restricted cooperation*, Littlewood, 1981).

Radi se o komunikativnoj aktivnosti, odnosno o mini-zadatku, koji je vrlo jednostavan i dosta kontroliran, prema tome pogodan za raniju fazu učenja stranoga jezika. Učenici A imaju informacije koje učenici B nemaju, i obrnuto. Oni si naizmjenično postavljaju pitanja, naravno na stranom jeziku, s ciljem da upotpune svoje informacije. Igra

se izvodila s papirima koje je priredio paralelan razred. Aktivnost je bila motivirajuća zbog smiješnih situacija – npr. poznata američka glumica treba donijeti salvete za piknik i slično (prilog – učenički rad, dodatak broj 1).

Glavni zadatak

„Naš piknik“ ili „Naša zabava“

(grupni rad, sastavak)

Opis zadatka: Učenici trebaju odlučiti o budućem događaju i isplanirati ga. Trebaju se odlučiti za organizaciju izleta ili zabave sa svojom grupom. Pri tome trebaju spomenuti vrijeme, dan i tjedan održavanja, te što će tko iz grupe donijeti.

- Rasprava o tome što će koji učenik donijeti.
- Odluka o zabavi ili pikniku i zapisivanje plana. Učenici se pri tome smiju služiti tekstem iz udžbenika, materijalima koje su izradili, asociogramom, te glagolom "*wollen*".
- Dotjerivanje sastavka u skupinama.

Izvešće cijelom razredu:

Učitelj može uvijek ponuditi učenicima dvije mogućnosti. Time im ostavlja mogućnost izbora, što jača njihov osjećaj samopoštovanja i samopouzdanja. Na ovaj način učenici se uključuju u planiranje lekcije, a učitelj istodobno može zadržati kontrolu nad cijelim procesom.

Aktivnosti koje slijede zadatak:

- Zajednička odluka nakon glasovanja u razredu.
- Organizacija zabave u razredu ili kraćeg izleta u okolici škole.

Povratne informacije:

Nakon ostvarenja zajedničke akcije slijedi gledanje videozapisa s cijelim razredom, neformalni razgovor s nekolicinom učenika te prikupljanje učeničkih prijedloga.

Tijek obrade cjeline iz engleskoga jezika “A Picnic”

Aktivnosti prije unosa informacija:

- usustavljanje naziva dana u tjednu (različite metode)
- razgovor o slici (uvećana slika piknika).

Unos informacija:

- tiho čitanje teksta (individualni rad)
- uvježbavanje izgovora, glasno čitanje teksta
- čitanje teksta po ulogama.

Usredotočenost na sadržaj:

- Točno/netočno (učenici rade vježbu individualno, a zatim mogu provjeriti točnost u parovima. Točne rečenice poslije se mogu glasno pročitati.
- Tekst u kojem nedostaje svaka n-ta riječ. Radi se o mini-zadatku jer učenici sami izrađuju test.

Usredotočenost na jezik:

- *Wh* – pitanja – usustavljanje gradiva
- smiješni razgovori (ideja učenika!)
- uvođenje novog vokabulara (igra memorije pomoću aplikacija)
- igra „Pronađi svoj par“ (mini-zadatak).
Navedene aktivnosti koje prethode zadatku pružaju dovoljno modela i primjera učenicima koji još uvijek nisu sigurni kako treba izraziti svoje misli i osjećaje na stranom jeziku. Njima je potrebno osigurati dovoljno ponavljanja i vremena za uvježbavanje.

Glavni zadatak:

“A Trip to...” („Put u ...”)

Budući da je u obradi ovih dviju lekcija sudjelovala i grupa učenika koja je prvo obradila temu na njemačkom jeziku u sklopu redovne nastave, a zatim na engleskom jeziku u izbornoj nastavi, bilo je potrebno napraviti neke izmjene da bi se izbjeglo puko ponavljanje zadatka.

- Priprema za zadatak: učenici proučavaju kartu svijeta i traže zanimljivo mjesto koje bi željeli posjetiti (rad u parovima).
- Odluka o cilju putovanja, vremenu, trajanju puta, suputnicima, namirnicama.
- Planiranje i opisivanje puta, učenici se smiju služiti pripremljenim malim kartama svijeta, tekstom iz udžbenika, vježbom iz radne bilježnice te aplikacijama.
- Presentacija – u početku je namjera bila prezentirati učeničke radove u obliku međusobnih izvješća grupa (*cross group work*), no učenici su sami predložili da se aktivnost izvede u obliku intervjua.

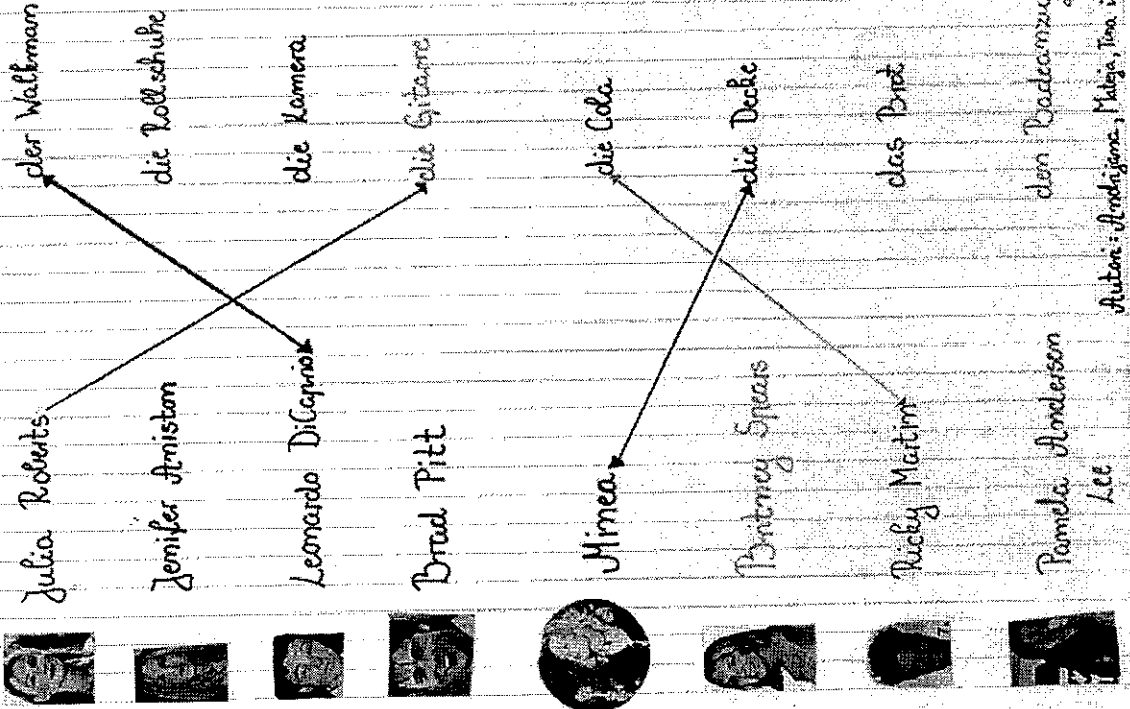
Aktivnosti koje slijede:

- Učenici se međusobno intervjuiraju (nova ideja koja se pojavila tijekom procesa bila je da se upotrijebi diktafon, te da učenici glume prave radijske reportere).
- Vježba razumijevanja slušanjem. Ta je aktivnost rezultat zajedničke odluke učenika i učitelja, jer su se učenici poželjeli čuti. Da bi se zadržala pozornost cijelog razreda, te da bi aktivnost dobila veću komunikativnu i obrazovnu vrijednost, izvedena je kao vježba razumijevanja slušanjem. Učenici su načinili tabele koje su popunjavali za vrijeme slušanja. Zajedno s kratkom raspravom i igrom pogađanja, ova aktivnost postala je mini-zadatak, koji nije bio prethodno isplaniran.
- Izrada postera. Zajedničkom odlukom odabran je poster na kojem su učenici mogli prikazati svoja zamišljena putovanja po svijetu (dodatak broj 2).

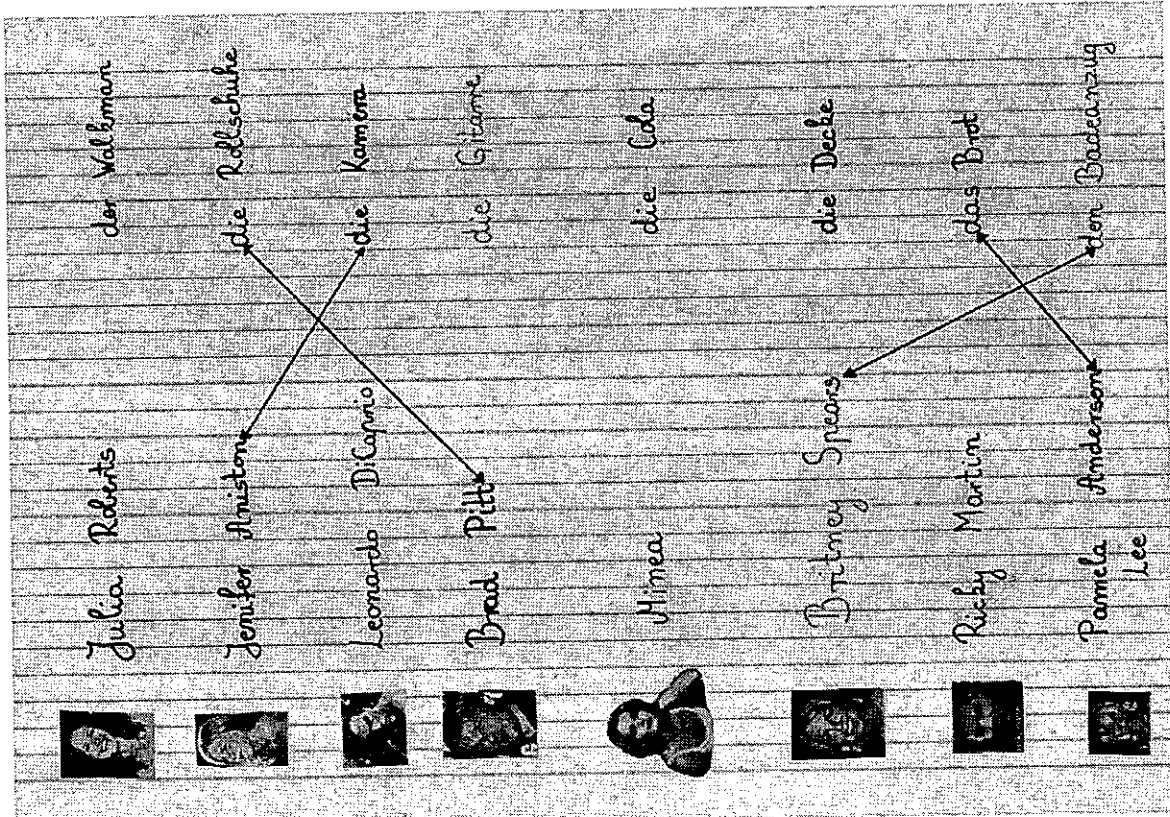
Povratna informacija:

(isto kao i na satovima njemačkog jezika)

- gledanje videozapisa
- rasprava nakon gledanja
- neformalni razgovor s odabranom skupinom i razgovor o prijedlozima učenika.

Autoren: Andrijažina, Mateja, Tom, Mirna

ONE LESSON DESIGN FOR TWO LANGUAGES

Summary

The main concern of this work is the possibility of application of the task-based lesson design to both German and English as foreign languages in primary schools. Similar topics have been chosen, which has made it possible to concentrate on the same age level and on similar tasks. The progress and the results of the research have been compared. Results of research in the classroom have shown that a task-based lesson can be applied to any textbook and to any foreign language. Every teacher could find the input, content and language focus and think of a suitable task, according to the input presented in the textbook. The task-based lesson design is very interesting and useful. Together with the communicative approach, which creates a more relaxed atmosphere in the classroom, the task-based lesson is highly motivating especially when teaching and learning German as a foreign language.

Key words: communicative approach, task-based lesson design

